

Dr Milan Škulić: Osnovne novine u krivičnom procesnom pravu Srbije, novi Zakonik o krivičnom postupku iz 2011. godine, Pravni fakultet u Beogradu, Beograd, 2013, str. 199.

Miodrag N. Simović¹, Vladimir M. Simović²

¹Akademik prof. dr potpredsjednik Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i redovni profesor Pravnog fakulteta u Banjoj Luci, dopisni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i inostrani član Ruske akademije prirodnih nauka, Banjaluka, Bosna i Hercegovina, vlado_s@blic.net.

²Doc. dr, tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine i docent Fakulteta za bezbjednost i zaštitu Nezavisnog univerziteta u Banjoj Luci, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, vlado_s@blic.net

Datum prijema rada: 8. februara 2015.

Datum odobrenja rada: 11. februara 2015.

Dr Milan Škulić, redovni profesor Pravnog fakulteta u Beogradu¹, napisao je priručnik "Osnovne novine u krivičnom procesnom pravu Srbije, novi Zakonik o krivičnom postupku iz 2011. godine", u izdanju Pravnog fakulteta u Beogradu. Recenzenti su dr Vojislav Đurđić, redovni profesor Pravnog fakulteta u Nišu, dr Stanko Bejatović, redovni profesor Pravnog fakulteta u Kragujevcu i dr Danilo Nikolić, advokat iz Niša.

Autor ima veliko profesionalno iskustvo i rezultate. Objavio je 35 knjiga i više članaka i monografskih radova iz oblasti Krivičnog procesnog prava, Kriminalistike, Međunarodnog krivičnog prava i Krivičnog prava, a u dnevnom listu „Politika“ objavio je i veći broj kratkih članaka koji se tiču krivičnog prava i pravosuđa, a nisu strogo naučnog karaktera i pisani su za širu čitalačku publiku. Glavni je urednik „Arhiva za pravne i društvene nauke“ iz Beograda, najstarijeg časopisa iz oblasti društvenih nauka u Srbiji (osnovan 1906. godine) i „Revije za kriminologiju i krivičnu pravu“ iz Beograda. Član je redakcije „Anala Pravnog fakulteta u Beogradu. Predsjednik je Udruženja pravnika Srbije. Od juna 2006. do kraja 2007. godine obavljao je dužnost generalnog sekretara Sekretarijata za sprovođenje Nacionalne strategije reforme pravosuđa Republike Srbije i tokom obavljanja te funkcije učestvovao je na brojnim okruglim stolovima i konferencijama na temu pravosuđa i zakonodavnih aktivnosti povezanih sa pravosuđem. Član je Državnog vijeća tužilaca Republike Srbije

Novo djelo prof. Škulića ima cjelovit obim. Obuhvata 199 stranica + XIV (sadržaja). Strukturu djela čine: Osnovna pravila i načela krivičnog postupka, Subjekti krivičnog postupka, Mjere za obezbjeđenje prisustva okrivljenog i za nesmetano vođenje krivičnog postupka, Opšta dokazna pravila i dokazne radnje u novom Zakoniku o krivičnom postupku, Pravila Zakonika o krivičnom postupku iz 2011. godine koja se odnose na krivičnoprocesne radnje, Predistražni postupak, Istraga u novom Zakoniku o krivičnom postupku, Sporazumi javnog tužioca i okrivljenog, Optuženje, Glavni pretres i presuda, Postupak po pravnim lijekovima, Posebni krivični postupci i modifikujuće krivičnoprocesne norme. Svi navedeni dijelovi imaju sastavne jedinice u kojima se stručno i naučno ra-

šćlanjaju pojedini pojmovi, kategorije, instituti i krivičnoprocesni odnosi. Obrada je dosljedna.

Osnov za pisanje ovog priručnika je potpuno novi Zakonik o krivičnom postupku Republike Srbije iz 2011. godine² koji očigledno predstavlja do sada najkrupniji raskid sa dosadašnjom višedecenijskom krivičnoprocesnom tradicijom u Srbiji. Određeni uticaj je Zakonik o krivičnom postupku iz 2001. godine³ ostvario i na Zakonik o krivičnom postupku iz 2011. godine, poput, na primjer, uvođenja termina „dokazne radnje“, odnosno „posebne dokazne radnje“, kao i u odnosu na sadržaj nekih od tih radnji, u odnosu na mjere za obezbjeđenje prisustva okrivljenog, u pogledu nekih elemenata sporazuma o priznanju krivice itd. S druge strane, generalno, razlika između ova dva teksta veoma je velika, a naročito u konceptualnom smislu, u pogledu kojih Zakonik o krivičnom postupku iz 2011. godine sadrži dvije kapitalne novine koje se odnose na devalvaciju načela istine i potpuno adverzijalnu konstrukciju glavnog pretresa, uz značajno minimiziranje uloge krivičnog suda.

Novi Zakonik o krivičnom postupku sadrži izuzetno veliki broj novih rješenja, čija je osnovna intencija da se krivični postupak učini efikasnijim, a prije svega bržim. Autor ove knjige je u više navrata oštro kritikovao kako generalnu koncepciju novog Zakonika o krivičnom postupku, tako i niz njegovih konkretnih normativnih rješenja. Međutim, nije sporno da u tom zakoniku postoje i mnoga adekvatna normativna rješenja, te da on, iako u osnovi predstavlja izuzetno radikalni raskid sa dosadašnjom krivičnoprocesnom tradicijom u Srbiji, sadrži i neka od ranije ustaljenih krivičnoprocesnih rješenja.

U tekstu knjige se ukazuje na osnovne promjene u krivičnoprocesnom sistemu Srbije. Kako su te promjene izuzetno obimne i nije ih lako nesporno klasifikovati, postupljeno je na sljedeći način: (1) dio promjena je analiziran tako što su sumarno objašnjene, uz ukazivanje na razlike u odnosu na ranija normativna rješenja (tako je postupljeno u pogledu opšteg dijela krivičnog procesnog prava, te postupka po pravnim lijekovima, kao i u pogledu posebnih krivičnih postupaka i drugih modifikujućih normi u Zakoniku); (2) određene promjene su prikazane u sklopu većih cjelina, tako što je taj dio teksta prikazan na relativno klasičan način udžbeničkog obrađivanja zakonske materije (većina odredbi koje se odnose na

¹ Na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu 5. aprila 1996. godine odbranio je magistarsku tezu "Uvidaj i kriminalističke verzije", a 24. marta 1999. godine na istom fakultetu doktorsku disertaciju pod naslovom „Delinkvencija djece i maloljetnika - krivičnoprocesni i kriminalistički aspekti“. U cilju naučnog i stručnog usavršavanja, prof. Škulić je u nekoliko navrata boravio u inostranstvu na studijskim boravcima, koristeći određene stipendije.

² "Službeni glasnik Republike Srbije" br. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 i 55/14.

³ "Službeni list Savezne Republike Jugoslavije" br. 70/01 i 68/02 i "Službeni glasnik Republike Srbije" br. 58/04, 85/05, 85/05, 115/05, 49/07, 122/08, 20/09, 72/09 i 76/10.

mjere za obezbjeđenje prisustva okrivljenog i za nesmetano vođenje krivičnog postupka, posebne dokazne radnje i cio prvostepeni krivični postupak), pri čemu je i to učinjeno na relativno sumaran način i bez ukazivanja na šire teorijske probleme. Razlog tome je što ova knjiga ipak ne predstavlja klasičan udžbenik krivičnog procesnog prava, već se praktično radi o svojevrsnoj dopuni udžbenika napisanog uz oslanjanje na normativna rešenja sadržana u ranije važećem Zakoniku o krivičnom postupku (iz 2001. godine).

Iz činjenice da se radi o potpuno novom zakoniku, koji sadrži niz potpuno novih normativnih rješenja, od kojih su neka čak i sasvim atipična u odnosu na ono što je srpska dosadašnja krivičnoprocesna tradicija i uopšte, tipičan kontinentalno-evropski krivičnoprocesni sistem, proizlazi i da je analiziranje takvih odredbi u velikoj mjeri, kako kaže autor, „pionirska” djelatnost. To podrazumijeva i potencijalne greške u tumačenju zakonskih odredbi, tim prije, što novi Zakonik sadrži i brojne pravne praznine. Autor je pokušao da takve teškoće, u što je moguće većoj mjeri, prevaziđe.

Stanovišta autora su jasna i u praksi primjenljiva. Sadržajno, djelo je potpuno razumljivo i uključuje brojne definicije, sudsku praksu i prijedloge.

Doprinos ove knjige je mnogostruk. Po svojoj koncepciji i kompoziciji, ona je aktuelna i značajna za obrazovanje studenata Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, ali i studente drugih visokoškolskih ustanova u Srbiji koji izučavaju Krivično procesno pravo. Pored toga, ova knjiga svakako može da bude veoma interesantna i korisna kao valjano štivo za sudije - „krivičare”, javne tužioce i zamjenike javnih tužilaca, advokate koji imaju funkciju branilaca ili punomoćnika u krivičnom postupku, policajce i uopšte, sva lica koja u određenim procesnim svojstvima postupaju u krivičnom postupku. U potpunosti literaturu o krivičnom postupku u obrazovnom i praktičnom sistemu Republike Srbije.